

Tarih Okulu
Yaz 2009
Sayı IV, 113-117.

KİMON VE LYSANDER

CORNELIUS NEPOS*
Çeviren: Gökhan KAĞNICI**

KİMON¹

1- Miltiades'in oğlu Atinalı Kimon gençliğinin ilk yıllarında çok sıkıntı çekti. Çünkü babası, üzerine yüklenen para cezasını ödeyemediğinden hapisanede öldü. Aynı zamanda Kimon da hapisanede tutulmuştu. Atina kanunları babasına verilen para cezasını ödeyemediği takdirde onun serbest kalmasına olanak tanıyordu. Diğer taraftan Elpinice isimli kendi kız kardeşiyle evlendi. Bunda sevgi kadar gelenek de etkiliydi. Zira Atinalılar için aynı babadan doğan kız kardeşlerle evlenmek meşruydü. Çok fazla soylu olmasa da zengin olan, madenler sayesinde büyük servet yapmış Kallias isimli

---

* Cornelius Nepos Gallia Cisalpina'da doğmuştur. Doğum ve ölüm tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte, İ.Ö. 99–24 yılları arasında yaşadığı sanılmaktadır. Gençliğinde Roma'ya yerleşmiş, yaşamının büyük bölümünü orada geçirmiştir. Çağının ünlü kişilerinden Cicero ve yakın arkadaşı Atticus ile yazışmalar yapmıştır. Şair Catullus'un övgüsünü kazanmıştır. Cornelius Nepos'un bize kadar uzanan en önemli eseri, *De Excellentibus Ducibus Exterarum Gentium*'dur. Bu kitap, *De Viris Illustribus* adlı on altı kitaplık yapıtının bir bölümü olsa gerektir. Yazarın, *De Historicis Latinis* adlı eserinden günümüze yalnızca iki yaşam öyküsü kalmıştır. Ayrıca üç kitaplık bir dünya tarihi olan *Chronica*'dan, beş kitaplık kısa öyküleri içeren *Exempla*'dan günümüze hiçbir şey kalmamıştır. Cornelius Nepos'un dili yalındır, düşüncelerini genellikle kısa cümlelerle anlatmaya çalışır. Onun yazıları kişileri yüceltici niteliktedir, ancak günümüze değin gelen ilk yaşam öyküsü yazarı olması açısından oldukça önemli bir yazardır.

** Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eskiçağ Tarihi Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi. E-Posta: ege525@gmail.com.

¹ Cornelius Nepos'un (İ.Ö. 99-24) "De Viris Illustribus" (Ünlü Kişiler) adlı eserinden Türkçe'ye çevrilmiştir. Çeviri için Loeb Classical Library'nin kullandığı Latince metin takip edilmiştir. Bu çalışma Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eskiçağ Tarihi Doktora Programında Prof. Dr. Mehmet Ali Kaya'nın verdiği "Latince Metin Okuma" derslerinde yapılan Cornelius Nepos okumaları neticesinde, Nepos'un biyografilerinden Kimon ve Lysander'in çevrilmesi ve Prof. Dr. Mehmet Ali Kaya'nın bu çeviriyi tekrardan gözden geçirip düzenlemesiyle ortaya çıkmıştır. Son tahlilde çevirideki tüm hataların sorumluluğu çevirene aittir.

birisi onun eşine talipti. Kimon'a Elpinice'yi kendisine eş olarak vermesi için ısrar etti. Bu isteği gerçekleşirse Kimon'un para cezasını ödeyecekti. Kimon böyle bir teklifi reddettiği halde, Elpinice, Miltiades'in oğlunun hapisanede ölmesine razı olmayacağını söyledi. Bunu engelleyebileceği için, sözünde durursa Kallias ile evlenecekti.

2- Bu şekilde özgürlüğüne kavuşan Kimon hızlı bir şekilde en yüksek mevkiye ulaştı. Çünkü dikkate değer bir belagata, alabildiğince cömertliğe, çocukluğundan beri seferlerde babasının yanında yer aldığı için de sadece kamu hukukunda değil aynı zamanda askeri konularda da büyük bir zekâyâ sahipti. Bundan dolayı o, hem şehir halkı ve hem de ordu üzerinde güçlü bir otorite kurdu. İlk komutasında Strymon nehrinde Trakların büyük askeri gücünü bozguna uğrattı ve Amphipolis şehrini iskân etmesi için on bin Atinalı gönderdi. Ayrıca ikinci seferde Mykale'de iki yüz donanmalık Kıbrıs ve Fenike gemisini tamamıyla bozguna uğrattı ve onları ele geçirdi; aynı gün karada da benzer bir başarı tattı. Düşman gemilerini ele geçirdikten sonra derhal kendi askerlerini donanmadan indirdi ve çok sayıda barbarı tek bir hücum ile perişan etti. Bu zaferle çok miktarda ganimet ele geçirmekle birlikte yurduna dönerken bazı adaların Atina'nın sert politikası yüzünden isyanıyla karşılaştı. Kimon, uygun bir şekilde bağlılıklarını garanti altına alarak, onları, gevşek sadakatlerini sağlamlaştırmaya mecbur bıraktı. O zamanlar Scyros'da Dolopiler yaşıyordu. Kimon onların küstahça davranışları neticesinde şehir ve adadaki eski sakinleri sürerek ve onların topraklarını kendi vatandaşları arasında bölüştürerek oranın nüfusunu tahliye etti. Zenginliklerine güvenen Thasialıları mağlup etti. Bu ganimetle Atina Akropolis'inin güneye bakan tarafını güçlendirdi.

3- Ülkesinin en gözde kişisi bu işleri yaptığı sırada, babası ve Atina'nın diğer seçkinleri gibi aynı nefrete maruz kaldı. *Ostracism* diye adlandırdıkları çömlek parçalarının oylanması neticesinde on yıllık bir sürgün cezasına çarptırıldı. Bu şekilde davranan Atinalılar daha sonra yaptıklarından pişmanlık duydu. Çünkü onun iyilikten anlamaz vatandaşlarının nefretine metanetle boyun eğdikten sonra, Lakedaimonialılar, Atinalılara savaş açtı. Atinalılar derhal Kimon'un kahramanlığına ihtiyaç duydu. Bunun üzerine o, sadece dört yıllık sürgünün ardından ülkesine geri çağırıldı. Bununla birlikte yanında Lakedaimonialılardan bir konuğu olduğu için, en iyisinin Sparta'ya gitmek olduğunu düşünerek kendi isteğiyle yola çıktı ve iki güçlü devlet arasında bir

barış tesis etti. Daha sonra, çok geçmeden, komutanlığında, iki yüz gemilik bir donanmayla Kıbrıs'a gönderildi. Adanın birçok yerini ele geçirdikten sonra hastalandı ve Citium şehrinde öldü.

4- Uzun bir süre boyunca Atinalılar Kimon'u yalnızca savaşta değil aynı zamanda barışta da özlediler. Çünkü o kadar cömert birisiydi ki, değişik yerlerde çiftlik ve bahçeleri olsa da, zenginliğinin herhangi bir kısmından nasiplenmek isteyen hiç kimseyi engellemediğinden, hiçbir zaman buralarda bulunan meyveleri korumak için önlem almadı. Hizmetçiler daima onu parayla takip ederdi, öyle ki herhangi birisi ondan yardım istese, reddettiği sanılmasın diye derhal istediği şeyi o kişiye verirdi. Çoğu zaman şans eseri eski püskü kıyafet giyen bir adamla karşılaştığında ona kendi elbisesini verirdi. Her gün forumda gördüğü, davet edilmemiş, tüm herkesi misafir etmek amacıyla bol miktarda yemek hazırlatırdı. Bunu bir gün bile aksatmadı. Himayesini, yardımını, maddi desteğini hiçbir zaman eksik etmedi. Çok zenginleşmişti. Cenaze masraflarını ödeyemeyecek kadar fakir olan birçok kişiyi kendi imkanlarıyla toprağa verdi. Böyle davrandığı için de hayatının sorunsuz geçmesi ve ölümünün son derece üzüntü vermesi şaşırtıcı olmadı.

LYSANDER

1- Lakedaemonialı Lysander ardında büyük bir ün bıraktı. Erdemden daha ziyade iyi bir talihi olmuştu. Zira yirmi altı yıldır Lakedaemonialılarla savaş halinde olan Atinalıların gücüne son verdiği kesindir. Ancak bunu nasıl başardığı pek bilinmese de, gerçek şu ki, bu durum ordusunun cesaretinden değil komutanlarına itaat etmeyen düşmanlarının düzensizliğinden kaynaklanmaktaydı. Gemilerini terk ettiklerinden ve topraklarında dağınık halde bulduklarından düşmanın gücüne boyun eğdiler. Sonuçta Atinalılar Lakedaemonialılara teslim oldular. Lysander bu zafere çok sevinmişti. Daha önceleri de daima hizipçi ve atılgan birisi olduğu için yine böyle bir çaba içinde olmasından dolayı Lakedaemonialılar, bütün Yunanistan boyunca sevilmeyen insanlar haline geldi. Çünkü Lakedaemonialılar savaş sebeplerinin Atina'daki tiranlığı sona erdirmek olduğunda ısrarcı olsalar da, Lysander Aegospotamos'da düşman donanmasını ele geçirdikten sonra Lakedaemonialıların menfaatine uygunmuş gibi davranarak Yunan devletlerinin hepsini kontrolü altında tutmak için çok fazla çaba harcamadı. Bu amaca uygun olarak her yerde Atinalıların

ayrıcalıklı kişilerini kovduktan sonra her şehirden otoritesine güvenebileceği ve tüm işlerin yönetimini emanet edebileceği on kişi seçti. Bunlar arasında sadece Lysander'e arkadaşlık bağlarıyla ya da sadakatle bağlı olanlar vardı.

2- Böylece onlu yönetim bütün şehirlerde tesis edildiğinde, her şey Lysander'in arzusuna uygun bir hal aldı. Onun acımasızlığı ve hainliğine dair benzer davranışlarından bahsederek okuyucularımızı daha fazla sıkmaktansa bir örnek vermek yeterlidir. Zaferinden sonra Asia'dan dönerken yönünü Taşoz'a çevirdi, çünkü orası bilhassa Atinalılara sadıktı. Lysander, genellikle en sağlam arkadaşların en kararlı düşmanlar olduğunu unutarak şehri yok etmeyi düşündü. Fakat amacını saklayamazsa Taşozluların savaşıp kendi mal-mülklerini kurtarmaya çalışacaklarının farkındaydı....

3- Bunun üzerine Lysander'in oluşturduğu onlu yönetimi kendi vatandaşları feshetti. Bu olay sonucunda büyük bir öfkeye kapılarak Lakedaemonialıların krallık yönetimini ortadan kaldırmaya girişti. Ancak tanrıların yardımı olmadan bunun imkânsız olduğunun bilincindeydi. Çünkü devleti ilgilendiren tüm meseleleri kâhinlere danışarak çözmek Lakedaemonialıların âdetiydi. Öncelikle Delfi kâhinlerini kandırmaya yeltendi. Bunda başarılı olamayınca şansını bir de Dadona üzerinde denedi. Burada da umduğunu bulamayan Lysander Afrikalıları daha kolay bir şekilde ikna edebileceğini düşünerek Jupiter Hammon'a sunması gereken adaklarını yerine getirdiğini iddia etti. Böyle bir umut içinde Afrika'ya gittiğinde Jupiter rahipleri onu büyük bir hayal kırıklığına uğrattı. Çünkü rahipler kendilerinin kandırılmasına izin vermedikleri gibi tapınağın rahiplerini ayartma girişiminden dolayı Lysander hakkında suç duyurusunda bulunması için Sparta'ya elçiler gönderdi. Bu iddiayla suçlanmakla birlikte jüri üyelerinin oyları neticesinde beraat ettikten sonra Orchomenialılara yardım etmek amacıyla gönderildi, fakat Haliartus yakınlarındaki Tebaililer tarafından öldürüldü. Ölümünden sonra evinde bulunan bir söylev ona karşı yöneltilen suçlamaların nasıl yerinde olduğunu gözler önüne sermiştir. Bu söylevde Lysander, Lakedaemonialılara krallık yönetimini sonlandırmalarını ve bütün vatandaşlar arasından bir askeri lider seçmelerini tavsiye etmişti. Fakat söylev tanrıların tavsiyesine uygun olabilecek bir tarzda yazılmıştı. O, paranın gücüne güvendiğinden bu tavsiyeleri satın alabileceğinden emindi. Bu söylevi onun adına Halikarnasoslu Kleon'un yazdığı söylenmektedir.

4- Burada kralın satrabı Pharnabazus'un yaptığını da eklemek lazım. Donanma komutanı iken Lysander birçok zalimlik ve açgözlülük yaptı. Bu yöndeki haberlerin vatandaşlarının duymasından şüphelendiği için Pharnabazus'tan kendisine ephoroslara takdim etmek üzere savaştaki ve müttefiklerine olan davranışlarında, detaylı bir açıklamayla, adilliği elden bırakmadığını ispatlayan bir mektup hazırlamasını istedi. Zira satrabın etkisinin olaya büyük bir inandırıcılık katacağına inanmıştı. Persli ona söz verdi ve onu olabildiğince yücelten uzun ve detaylı bir mektup yazdı. Fakat Lysander bunu okuyup onay verdikten sonra mektubu mühürlerken, Pharnabazus aynı ebatlardaki diğer mektubu eskisiyle yer değiştirdi. Bu iki mektup birbirlerine o kadar benziyordu ki, onları birbirinden ayırmak imkânsızdı. Diğer mektupta Lysander'in açgözlülüğü ve gaddarlığına dair detaylı açıklamalar yer almaktaydı. Lysander vatanına geri döndükten ve rütbesi en yüksek olan magistrat önünde yaptıklarını açıklama yoluna gittikten sonra kanıt olarak Pharnabazus tarafından ona verilen mektuba bakılmasını teklif etti. Ephoroslar, Lysander huzurlarından çekildikten sonra satrabın mektubunu dikkatle inceledikten sonra, okuması için Lysander'e verdiler. Böylece o, farkında olmadan kendini suçlayan kimse oldu.